

ЗАВДАННЯ І ДЖЕРЕЛА КОНТРОЛЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Управління підприємством потребує максимальної реалізації всіх функцій, включаючи функцію контролю. Організація є важливою складовою управління, належна організація контролю зумовлює ефективне функціонування підприємства. Тому існує об'єктивна необхідність нових підходів до системи обліку та контролю на підприємстві.

Дослідження теоретичних і практичних питань контролю в бухгалтерському обліку вивчалися такими вітчизняними вченими, як В.А. Дерій, Ф.Ф. Бутинець, Н.С. Вітвицька, О.Е. Кузьмінська, В.П. Завгородній, В.В. Сопко та ін.

Метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних і методологічних основ з уточнення окремих питань теорії і практики контролю бухгалтерського обліку на підприємстві.

Під організацією контролю розуміють систему умов і елементів здійснення контролю за раціональним використанням виробничих ресурсів і готової продукції. Їх призначення – удосконалення і раціоналізація обробки інформації, розподіл робіт між персоналом бухгалтерії, наукова організація праці.

Організація контролю – це цілеспрямована діяльність керівників підприємства щодо складання, постійного вдосконалення системи контролю з метою забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Організація обліку забезпечує виконання таких основних завдань:

своєчасне, повне, достовірне, безперервне відображення всіх фактів господарської діяльності, які були здійснені на підприємстві;

обробка даних за допомогою певних процедур, прийомів і способів відповідно до вихідної інформації;

складання на основі отриманого масиву обробленої інформації, зафіксованої у первинних документах і реєстрах обліку, ба-

лансі, фінансовій звітності й наданні інформації зацікавленим користувачам.

Організація бухгалтерського обліку передбачає вирішення таких принципово важливих питань: розробка концепції облікової політики підприємства; межі застосування фінансового й управлінського обліку.

Від вирішення цих питань залежить структура і якість обліку, визначення питань управлінської системи та функціонування інформаційної системи підприємства.

Суб'єктами в організації бухгалтерського обліку виступають керівники підприємства – директор і головний бухгалтер, об'єктом – обліковий процес, праця виконавців, організаційне, інформаційне, технічне забезпечення обліку, тобто система бухгалтерського обліку (рис. 1).

Суб'єкт і об'єкт організації бухгалтерського обліку складається із взаємозв'язаних етапів (рис. 2). На першому, методичному, етапі організації бухгалтерського обліку здійснюється вибір системи конкретних питань і прийомів, в основі яких лежать документування, інвентаризація, використання синтетичних і аналітичних рахунків, застосування методу подвійного запису, оцінка майна й зобов'язань, калькуляція, бухгалтерський баланс та звітність.

Другий етап організації бухгалтерського обліку – технічний – це вибір форми обліку, що найбільш відповідає галузі і розмірам даного підприємства. Суть його полягає в такому:

1) виборі способу обробки облікових даних – без комп'ютерного чи комп'ютеризованого;

2) розробці переліку і форм облікових реєстрів;

3) встановленні порядку здійснення записів у реєстрах і перенесенні даних у реєстри.

Третій етап організації бухгалтерського обліку – організація роботи облікового апарату, або організація управління бухгалтерії. Він включає:

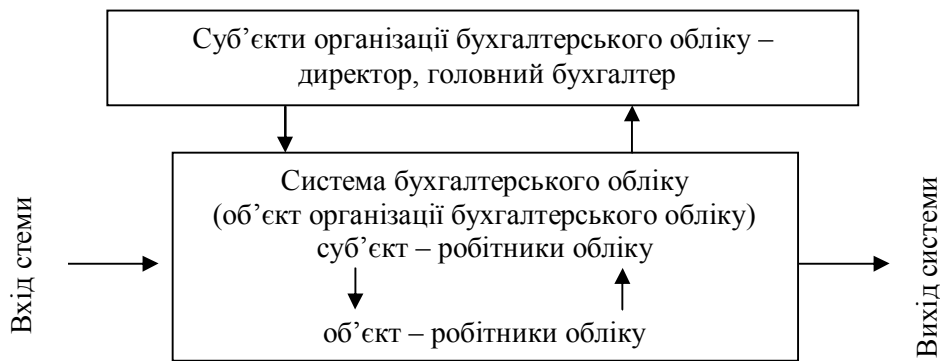

Рис. 1. Схема бухгалтерського обліку

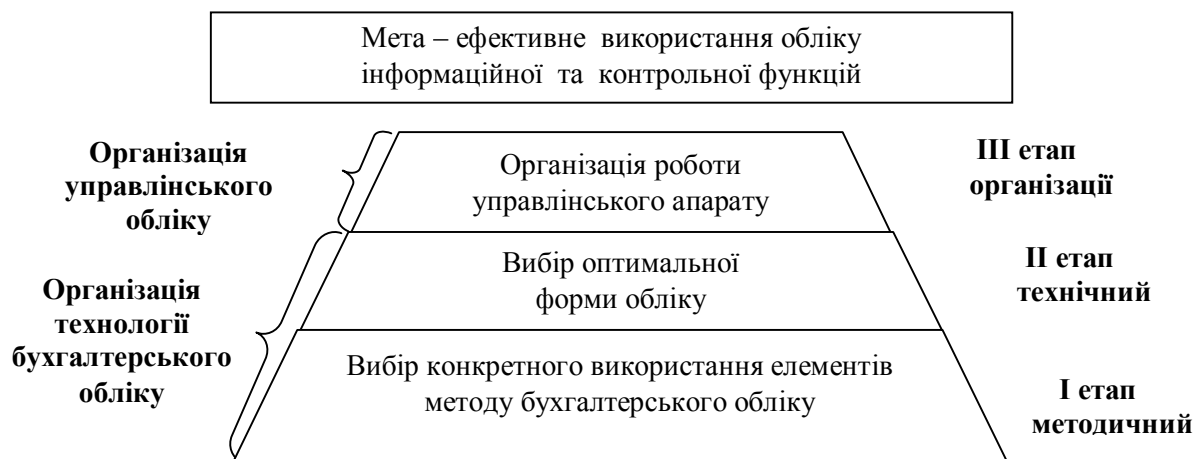

Рис. 2. Етапи організації бухгалтерського обліку

- 1) встановлення найбільш точної і зручної загальної системи обліку;
- 2) визначення оптимальної структури облікового апарату;
- 3) встановлення норм праці і часу, необхідного для виконання робіт і визначення оптимальної чисельності бухгалтерів;
- 4) набір кадрів і їх навчання;
- 5) організацію робочих місць бухгалтерів;
- 6) раціональне розміщення облікового апарату;
- 7) встановлення даних інформаційних зв'язків між окремими частинами бухгалтерії і між бухгалтерією й оперативними підрозділами, а також із зовнішнім оточенням;
- 8) організацію матеріального, інформаційного і технічного забезпечення облікових працівників;
- 9) мотивацію працівників бухгалтерії;
- 10) встановлення правильного і точного обліку роботи працівників і контроль за використанням ними функцій;

- 11) організацію архіву бухгалтерських документів;
 - 12) організацію забезпечення і захисту облікової інформації.
- Організація бухгалтерського обліку включає такі елементи (рис. 3).
План організації бухгалтерського обліку можна представити схемою (рис. 4).
Елементи організації контролю:
положення про бухгалтерську службу;
положення про головного бухгалтера;
схеми документообігу;
посадові інструкції виконавців;
організаційне, правове, методологічне забезпечення бухгалтерської служби;
наукова організація праці;
інші види робіт щодо організації обліку.

Організація бухгалтерського обліку підприємства залежить від виду облікових робіт, наявності комп'ютерної техніки, інших умов, а також від тієї облікової політики, яку веде підприємство. При цьому свою облікову

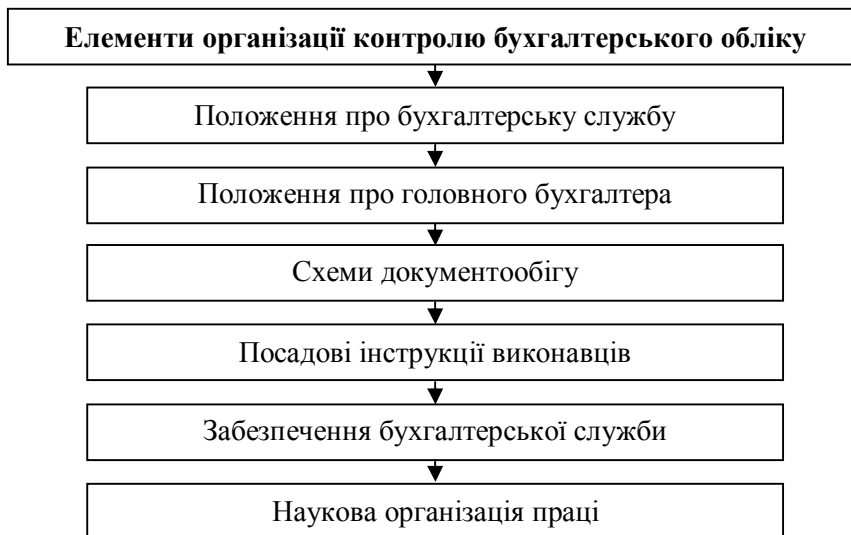

Рис. 3. Елементи організації бухгалтерського обліку

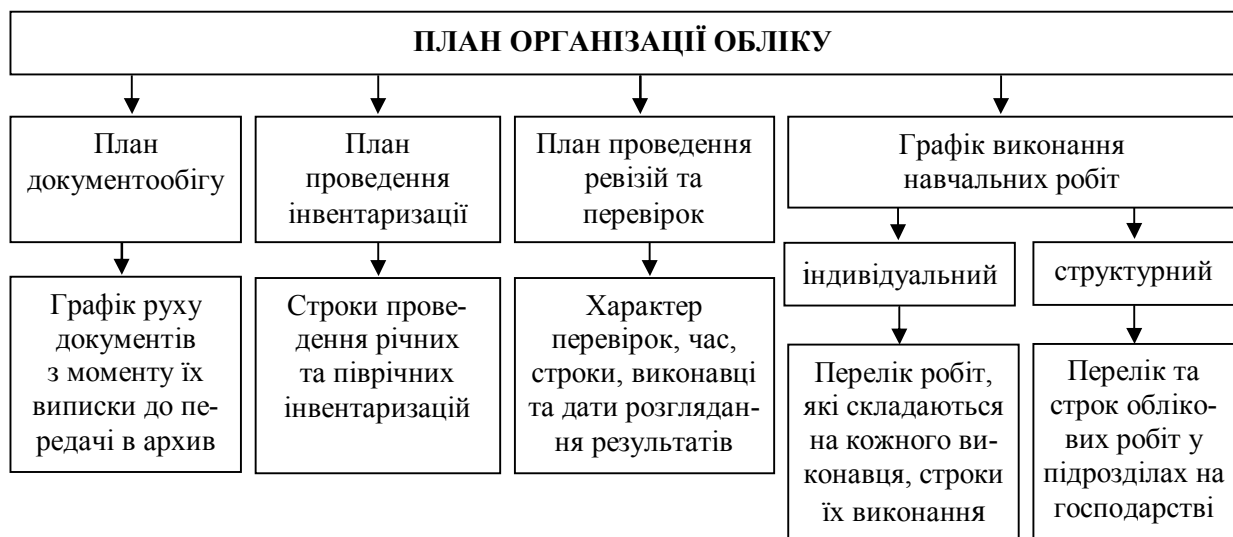

Рис. 4. План організації бухгалтерського обліку

політику підприємство розробляє самостійно на основі встановлених загальних правил бухгалтерського обліку.

Література

1. Андреев В.Д. Ревизия как форма ведомственного контроля и ее развитие в потребительской кооперации / В.Д. Андреев. – М.: МКИ, 1988. – 58 с.
2. Аудит і ревізія підприємницької діяльності / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП "Рута", 2001. – 416 с.

3. Білуха М.Т. Теорія фінансово-господарського контролю: підручник / М.Т. Білуха. – К.: Вища шк., 1994.

4. Дерій В.А. Контроль і ревізія: Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації за спеціальністю 7.050106 "Облік і аудит" / В.А. Дерій. – Бучач: МІФ, 2000. – 54 с.

5. Носова С.С. Экономический контроль: суть и формы проявления / С.С. Носова. – М.: Экономика, 1991.

Надійшла до редакції 03.12.2012 р.